

JAK PODRÓŻUJEMY PO OLSZTYNIE?

BADANIA PODRÓŻY I ZACHOWAŃ TRANSPORTOWYCH MIESZKAŃCOW MOF OLSZTYNA

Jaki był cel badań?

Jesienią 2018 r. Gmina Olsztyn przeprowadziła badania podróży i zachowań transportowych mieszkańców Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna (MOF – miasto i sąsiadujące gminy), żeby:

- dowiedzieć się, jak mieszkańcy Olsztyna i sąsiednich gmin poruszają się po mieście i okolicy,
- poznać ich potrzeby transportowe i korzystać z tej wiedzy podczas przygotowywania studiów, planów czy projektów,
- lepiej planować trasy autobusów i tramwajów, parkingi P&R i B&R, węzły przesiadkowe i inne elementy transportu w mieście,
- sprawniej zarządzać codzienną pracą komunikacji miejskiej.

W wyniku badań powstała baza danych na temat przemieszczania się mieszkańców MOF Olsztyna w różne dni tygodnia. Dane z tej bazy będzie można wykorzystać też do modelowania ruchu w mieście i okolicy.

Jak przeprowadzane były badania?

Przed rozpoczęciem badań cały obszar podzielono na tzw. rejony komunikacyjne: 33 w Olsztynie i 11 w okolicznych gminach. W każdym z nich przeprowadzono wywiady z odpowiednio dobraną liczbą osób, aby próba była reprezentatywna i jak najlepiej oddawała rzeczywistość.

Ankieterzy odwiedzali badanych w domach i prosili wszystkie obecne osoby w wieku od 6 lat wzwyż o udzielenie informacji o ich podróżach (za dzieci w wieku 6-12 lat odpowiedzi mogły też udzielać inne obecne osoby w wieku powyżej 16 lat).

Respondenci byli pytani m.in. o to:

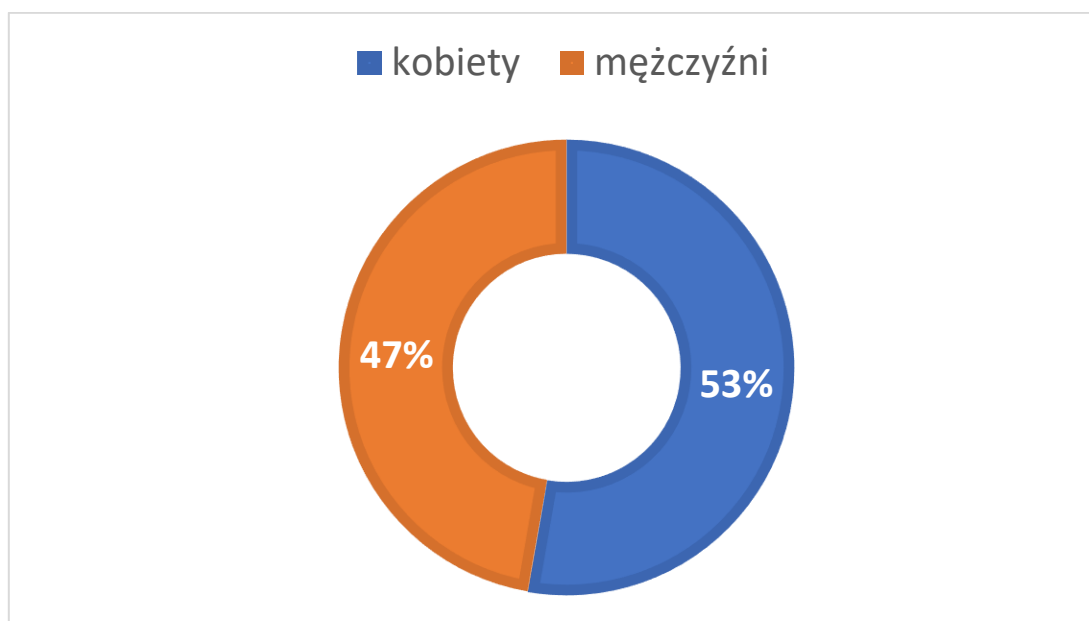
- skąd, dokąd i po co jechali lub szli w dzień powszedni, w sobotę i niedzielę – punkty startu i zakończenia każdego odcinka podróży pozwoliły stworzyć tzw. dzienniczek podróży dla każdego z badanych,
- jakim środkiem transportu się przemieszczali,
- ile osób jechało z nimi, jeśli jechali samochodem,
- ile czasu zajęło dojście do i z przystanków,
- dlaczego wybrali podróż samochodem/komunikacją miejską.

Ponieważ tematem badania były „podróże”, przyjęto, że podróżą jest przemieszczenie się dowolnym środkiem lokomocji lub pieszo na odległość co najmniej 100 m w określonym celu i między określonymi punktami.

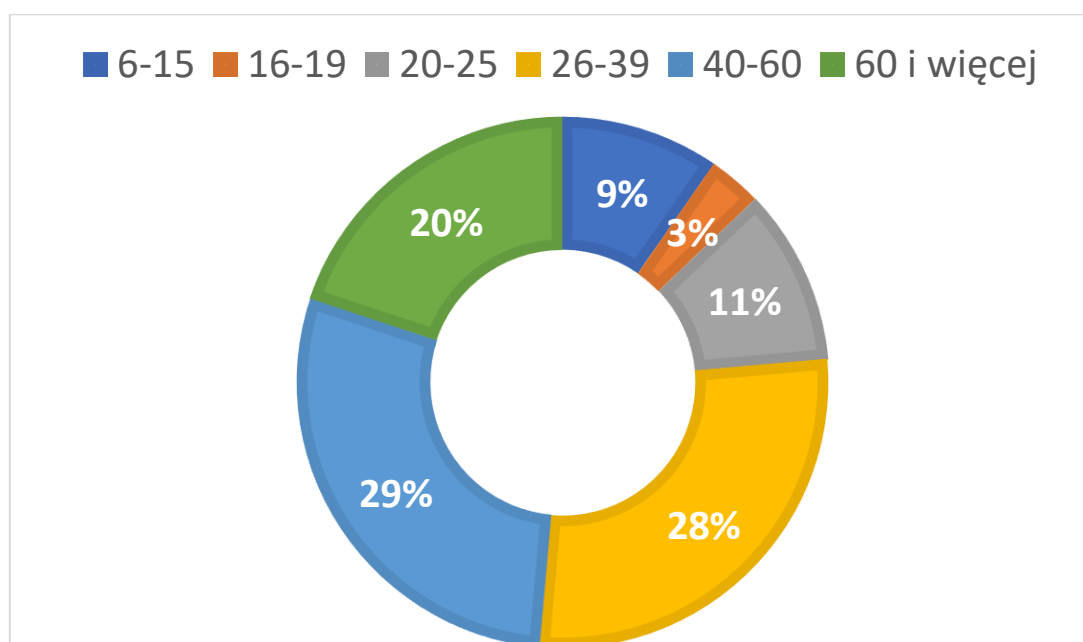
Ankieterzy dotarli do 756 gospodarstw, w których przeprowadzili wywiady z 1511 osobami i uzyskali informacje o 3912 podróżach.

Kim byli badani:

Płeć

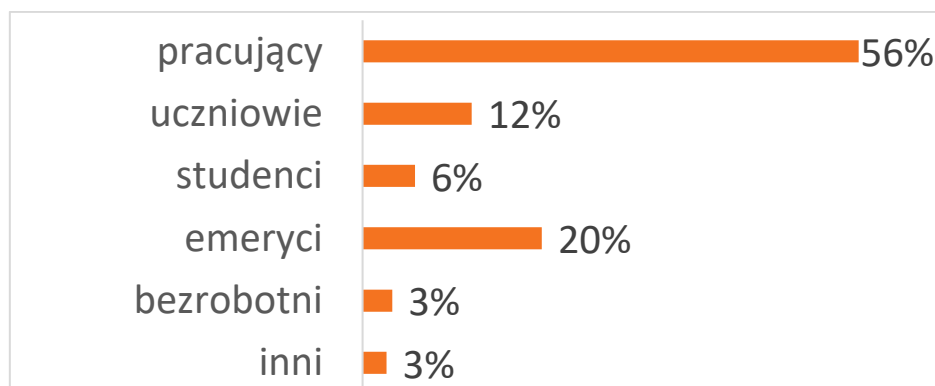

Wiek (w latach)

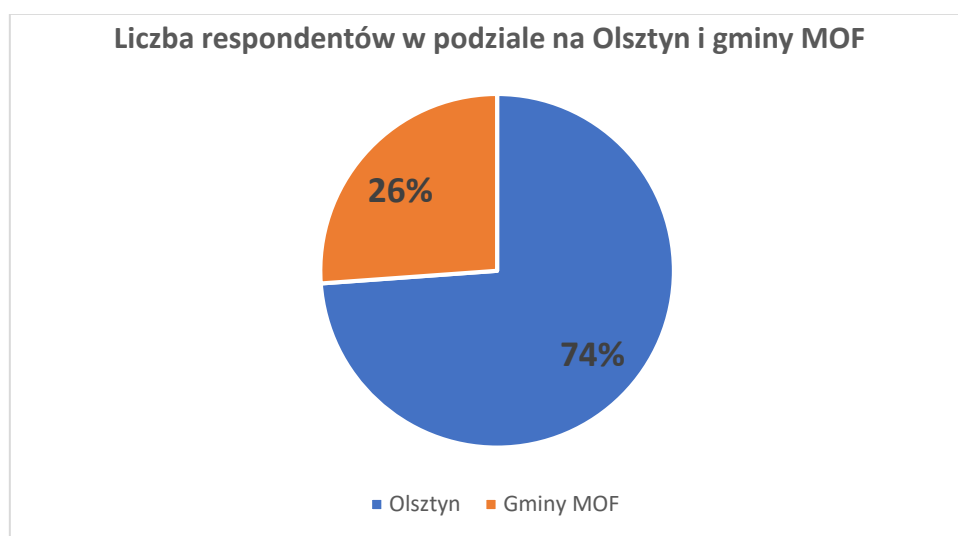
Główne zajęcie

Znacząca większość badanych to osoby pracujące, choć sporą – jedną piątą – część respondentów stanowili też emeryci.

Miejsce zamieszkania

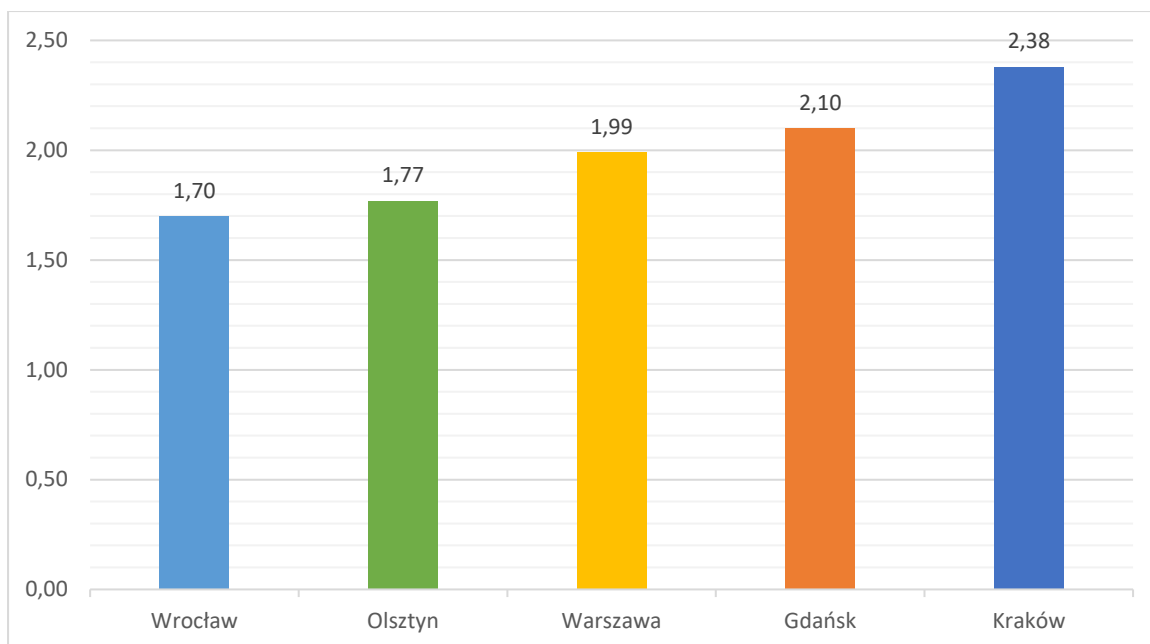
Niemal $\frac{3}{4}$ respondentów to mieszkańcy Olsztyna, co odpowiada w przybliżeniu strukturze populacji całego miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF).

Jak dużo się przemieszczamy?

Z badań wynika, że statystyczny mieszkaniec MOF Olsztyna wykonuje średnio 1,77 podróży w dzień powszedni. Najwięcej chodzą i jeżdżą osoby w wieku 6-15 lat – 1,94 podróży dziennie. Jeśli natomiast chodzi o zajęcia badanych, nie jest zaskoczeniem, że najbardziej mobilni są pracujący (1,98 podróży w dzień powszedni) oraz uczniowie (1,95 podróży).

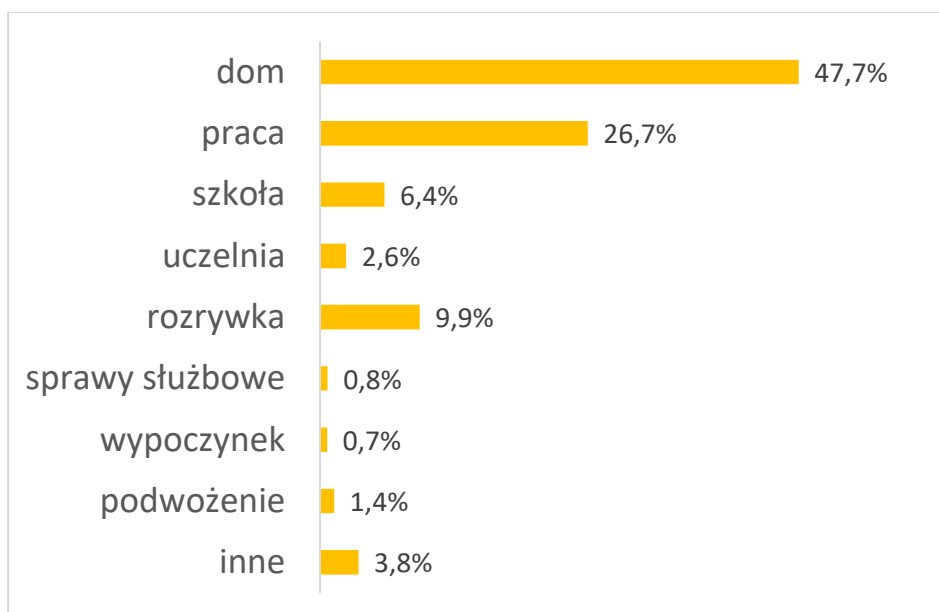
Wskaźniki te są niższe niż dla innych miast w Polsce¹: w Warszawie mieszkaniec wykonuje przeciętnie 1,99, w Gdańsku 2,10, a w Krakowie 2,38 podróży dziennie. Tylko wrocławianie podróżują nieco mniej. Różnice między miastami mogą wynikać m.in. z różnic w strukturze demograficznej populacji.

źródło: opracowanie własne na podstawie badań ruchu w poszczególnych miastach w latach 2016-2018

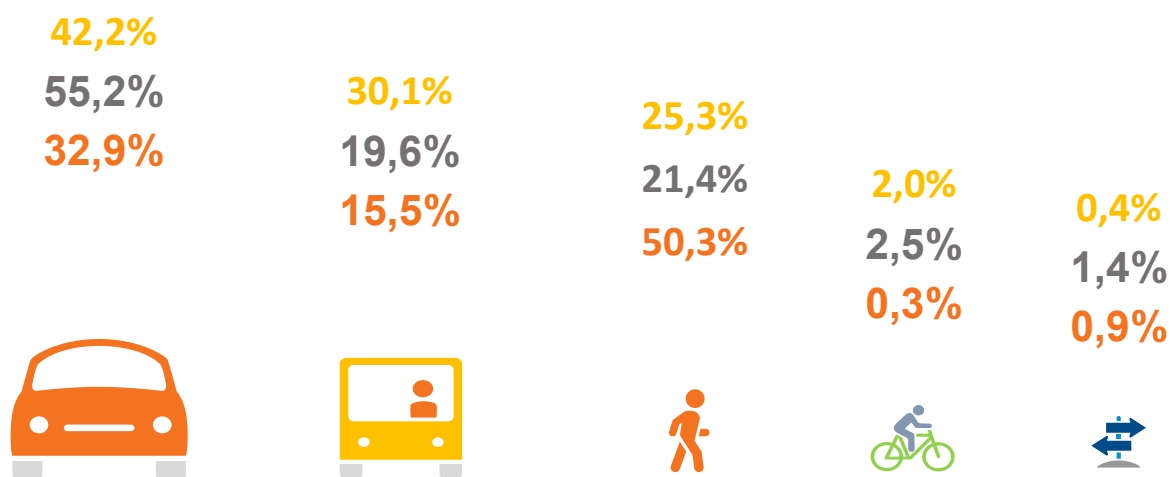
W jakim celu przemieszczamy się w dni powszednie?

Najczęstszym celem podróży był dom, co jest dość oczywiste, ponieważ w ten sposób kończy się niemal każda ostatnia w danym dniu podróż. Dojazdy do pracy to niemal jedna czwarta wszystkich podróży, a aż 10% przejazdów miało za cel zakupy czy rozrywkę.

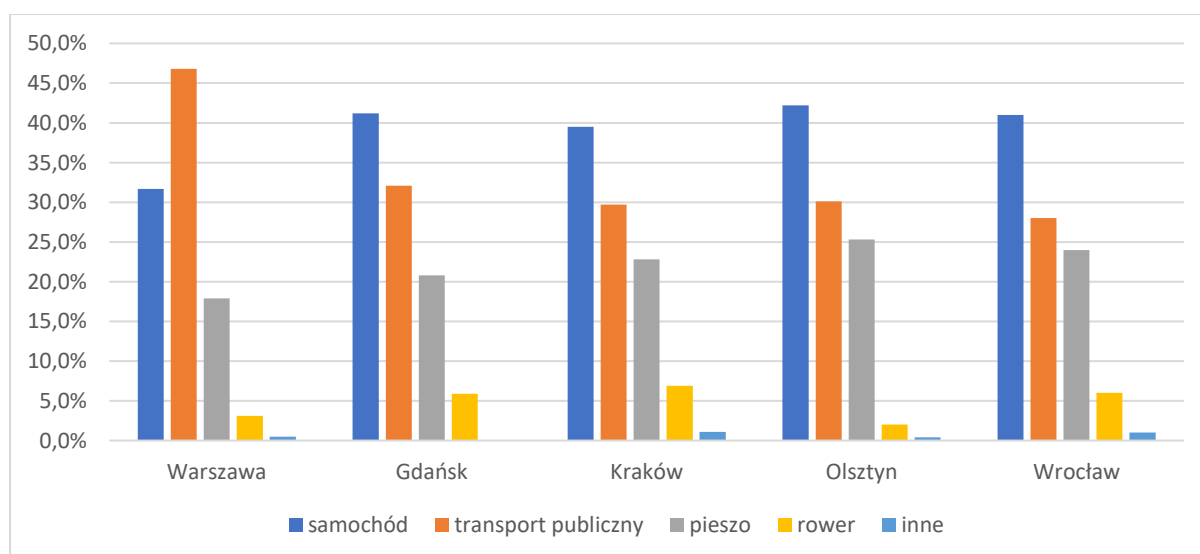
Czym jeździmy po Olsztynie i okolicy?

Grafika poniżej pokazuje, ile procent wszystkich podróży w różne dni wykonujemy poszczególnymi środkami transportu (**dzień powszedni**, sobota, **niedziela**):

Samochód to częsty wybór w dni powszednie, ale niemal co trzeci przejazd odbywa się komunikacją publiczną, a jedna czwarta wszystkich to podróże piesze, co jest dość wysokim wynikiem i świadczy o tym, że dystanse do pokonania w Olsztynie są niewielkie. W soboty zdecydowanie przesiadamy się do samochodów, natomiast w niedziele królują piesi – tak odbywamy ponad połowę podróży! Wciąż niewiele osób przemieszcza się po Olsztynie rowerem, ale badania prowadzone były późną jesienią, co mogło dać wynik niższy niż w bardziej sprzyjających cyklistom porach roku.

Na poniższym wykresie można zobaczyć, jak podróże w Olsztynie i okolicach wypadają w porównaniu do innych miast Polski:

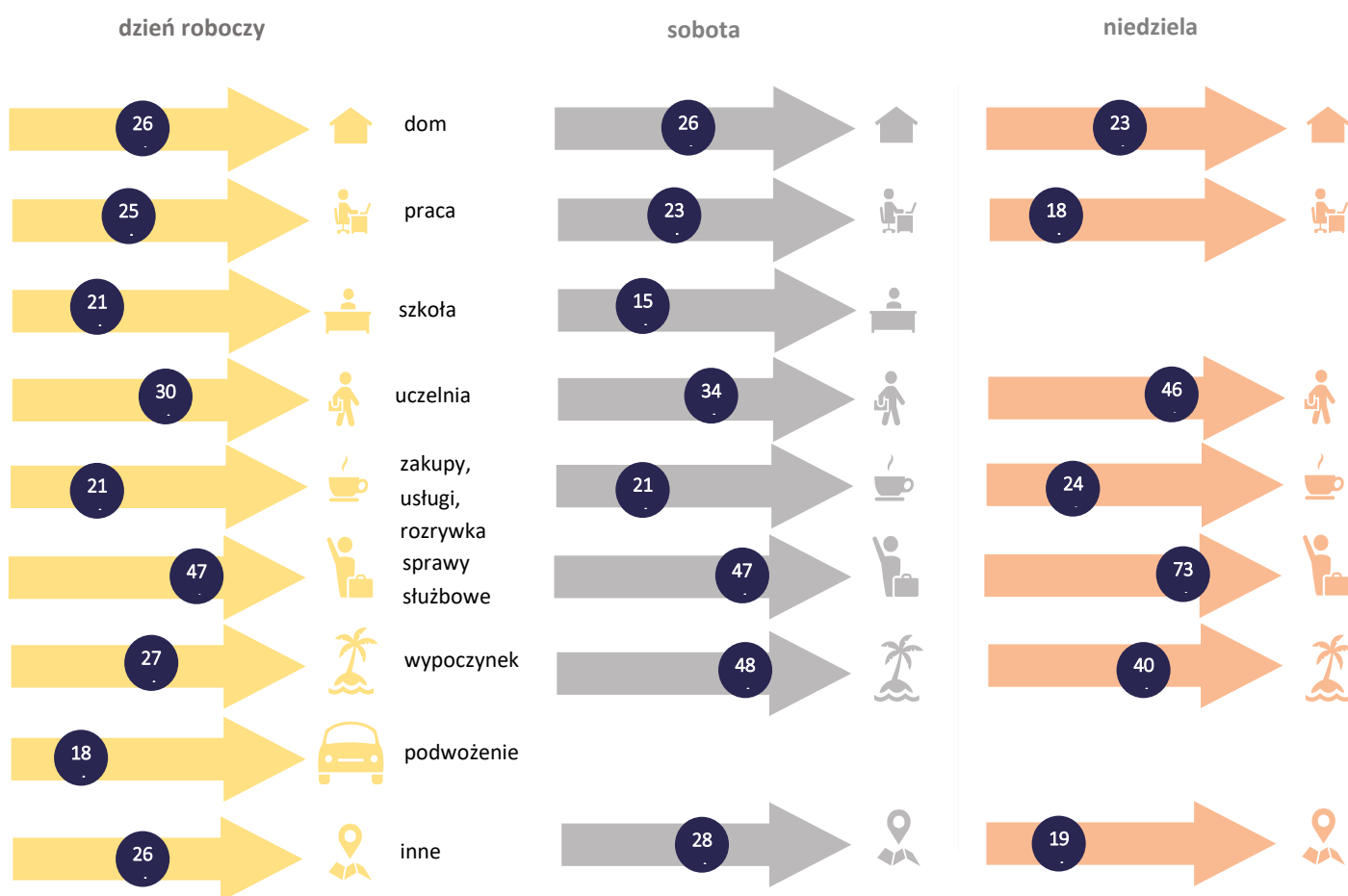
źródło: opracowanie własne na podstawie badań ruchu w poszczególnych miastach w latach 2016-2018

Jak długie są nasze przejazdy?

Przeciętna podróż mieszkańca MOF Olsztyna trwa 25 minut. Podróże piesze i rowerowe zajmują średnio 15 minut, samochodowe – 27 minut, a komunikacją miejską – 31,5 minuty.

Ze względu na różnice w wielkościach miast trudno o dokładne porównanie z długością podróży w innych ośrodkach, ale można ocenić, że są one zbliżone dla poszczególnych rodzajów transportu.

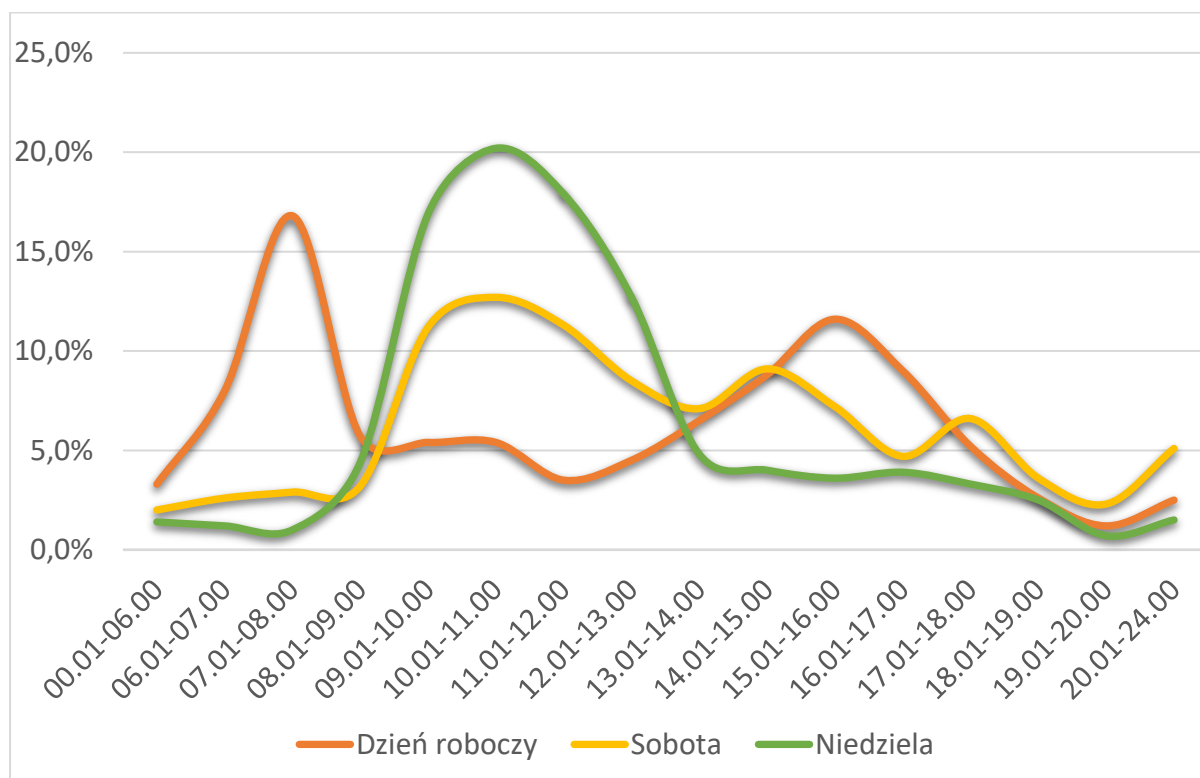
Analiza długości podróży w zależności od motywacji przynosi ciekawe wyniki dotyczące przejazdów po MOF Olsztyna w celach służbowych – okazuje się, że są one najdłuższe ze wszystkich podróży w MOF, a szczególnie długie są w niedzielę.

Można też zauważyć, że w celu wypoczynku podróżujemy w weekendy o wiele dłużej (40-48 min) niż w tygodniu (27 min).

O której godzinie najczęściej podróżujemy?

Rozkład podróży w ciągu dnia zmienia się w czasie i na poniższym wykresie można zaobserwować wyraźne różnice pomiędzy dniami roboczymi a sobotą i niedzielą.

Od poniedziałku do piątku przemieszczamy się po mieście najczęściej w godzinach porannych dojazdów do pracy i szkoły, natomiast w sobotę podróże rozłożone są najbardziej równomiernie.

Podobny czasowy rozkład podróży można zaobserwować też w innych miastach, choć w Olsztynie oba szczyty komunikacyjne przypadają nieco wcześniej.

Dlaczego jeździmy samochodem?

Powody wyboru samochodu w codziennym transporcie są podobne na całym świecie – najczęściej jeździmy własnym autem ze względu na szeroko pojętą wygodę oraz możliwość dopasowania godzin i tras przejazdów do indywidualnych potrzeb.

Ważnym powodem są też niedostatki komunikacji miejskiej – przede wszystkim konieczność przesiadek, które nie zawsze są szybkie, pewne i wygodne. Niekiedy w ogóle brak możliwości korzystania z transportu publicznego. Są też przyczyny

związane z brakiem komfortu w czasie przejazdów tramwajem czy autobusem: tłok, niepunktualność czy duża odległość do przystanku.

Wybieram samochód, ponieważ:

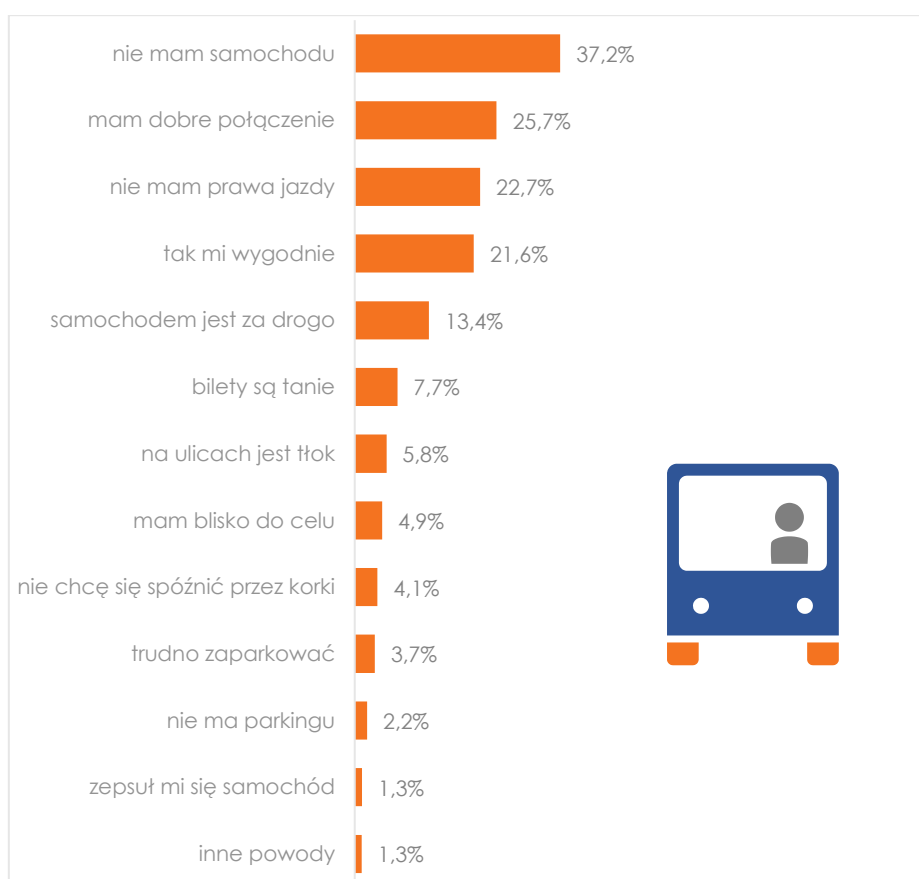

Dlaczego jeździmy komunikacją miejską?

Powody, dla których korzystamy z komunikacji publicznej są bardziej zróżnicowane i zależą od większej ilości czynników. Jedne mają charakter negatywny – autobus czy tramwaj wybierają ci, którzy nie mają samochodu lub prawa jazdy albo chcą uniknąć tłoku na jezdni i długich poszukiwań miejsca do parkowania. Ale dla wielu osób komunikacja miejska ma też zalety, które skłaniają do skasowania biletu lub zakupu sieciówki: dobre połączenia, wygoda podróżowania, niskie koszty, bliski przystanek, szybkość dojazdu.

Motywacje jeżdżących transportem publicznym są zbliżone do powodów, dla których ten sposób przemieszczania się wybierają też mieszkańcy innych miast w Polsce.

Wybieram komunikację miejską, ponieważ:

Czego jeszcze się dowiedzieliśmy?

Wyniki badań pokazały, że w każdy dzień powszedni mieszkańcy MOF Olsztyna wykonują ok. 439 500 podróży, w sobotę – 169 500 a w niedzielę – 91 700. W dni powszednie przemieszczają się głównie pracujący i uczniowie, a w niedzielę ludzie po 60 roku życia.

Samochód jest najpopularniejszym środkiem transportu – wykonuje się nim 42% podróży w dniu powszednim, 55% w soboty i 33% w niedzielę. Mężczyźni korzystają z samochodów wyraźnie częściej niż kobiety.

Jedna czwarta podróży w dni powszednie i jedna piąta w soboty wykonywana jest pieszo. Procentowy udział niedzielnych podróży osiąga natomiast 50%. To bardzo dużo.

30% podróży w dni powszednie odbywa się komunikacją publiczną. Dużo mniej jeździmy autobusami i tramwajami w soboty – 20% i niedziele – 15,5%. Częściej korzystają z nich kobiety.

Przeciętny czas podróży w MOF Olsztyna zależy od środka transportu. Podróż transportem publicznym są najdłuższe, a najkrótsze te wykonywane pieszo. Co ważne, czas podróży nie zależy od dnia, w którym odbywa się podróż.

Było to pierwsze tego typu badanie dotyczące podróży i zachowań transportowych w MOF Olsztyna. Dzięki niemu dowiedzieliśmy się, jak sytuacja w transporcie pasażerskim wygląda obecnie i będziemy mogli mierzyć skuteczność działań na rzecz poprawy systemu transportu publicznego w najbliższych latach.

Baza danych utworzona w wyniku badań posłuży do modelowania ruchu, które jest m.in. niezbędnym elementem planowania inwestycji transportowych i innych.

¹ Ze względu na małą dostępność danych z badań ruchu dla miejskich obszarów funkcjonalnych do porównań wykorzystano w tym opracowaniu dane z badań ruchu dla miast, co może utrudnić analizę porównawczą, ponieważ na obszarach bardziej zurbanizowanych podróżuje się nieco inaczej (z inną częstotliwością, innymi środkami transportu itp.). Dodatkowo należy zauważyć, że porównań dokonano z ośrodkami dużo większymi niż Olsztyn i jego MOF, co wynikało z braku dostępu do danych dla miast porównywalnych wielkością. Należy więc przyjąć, że analiza porównawcza w tym opracowaniu ma jedynie charakter pomocniczy.